

اقامتگاههای اجباری

اقامتگاه بعضی اشخاص را نظریه ارتباط و وابستگی‌هایی که با اشخاص دیگر دارند و یا نظریه شغل آنها قانون مخصوصاً تعیین میکند. این قسم اقامتگاه را چون بوسیله قانون تحمیل می‌شود و شخص نمی‌تواند بمیل خود آنرا تغییر دهد اقامتگاه اجباری یا تبعی گویند.

در حقوق فرانسه برای این نوع اقامتگاه اصطلاحات زیر بکار رفته است:

- Domicile nécessaire
- Domicile dépendant
- Domicile imposé
- Domicile accessoire
- Domicile légal

در حقوق ایران اشخاصی که دارای اقامتگاه اجباری هستند عبارتند از:

۱- زنان شوهر دار،	ماده	۱۰۰۵	قانون مدنی
۲- محجورین،	«	۱۰۰۶	«
۳- مأموران دولت،	«	۱۰۰۷	«
۴- افراد نظامی،	«	۱۰۰۸	«
۵- خدمه یا کسانیکه نزد دیگری کار یا خدمت می‌کنند،	«	۱۰۰۹	«
- اینک بشرح اقامتگاه خدمه میپردازیم:

اقامتگاه خدمه - (Domicile de service)

مقررات ماده ۱۰۰۹ قانون مدنی اقامتگاه اجباری برای اشخاصی تعیین می‌کند که

معمولاً پیش دیگران کاریا خدمت میکنند. این امر مبتنی است بر این که مرکز مهم امور این قبیل افراد پیش کارفرما یا مخدوم آنها قرار دارد و در عمل هم غالباً مرکز امور دیگری غیر از مرکز اموری که با قبول خدمت دیگران برای خود ایجاد میکنند ندارند و وقتی که آنها ترك میکنند بدین منظور است که مرکز امور دیگری شبیه آن بدست آورند.

ماده ۱۰۰۹ مقرر می‌دارد :

«اگر اشخاص کبیری که معمولاً نزد دیگری کار یا خدمت میکنند در منزل کارفرما یا مخدوم خود سکونت داشته باشند اقامتگاه آنها همان اقامتگاه کارفرما یا مخدوم آنها خواهد بود.»^۱

این ماده سه شرط را لازم دانسته است تا کسیکه پیش دیگری کار یا خدمت میکنند دارای اقامتگاه کارفرما یا مخدوم خود باشد:

۱- شخص مورد نظر کبیر باشد.

۲- کاریا خدمت بد دیگری شغل معمولی او باشد.

۳- با شخصی که با او کاریا خدمت میکند در يك منزل سکونت داشته باشد.

۱- شخص مورد نظر کبیر باشد : ماده ناظر باشخاص کبیر است بنا بر این هر کس که کمتر از ۱۸ سال تمام دارد هر چند که حائز شرایط دیگر باشد نمیتواند دارای این نوع اقامتگاه اجباری باشد و ماده مزبور در مورد اوقابل اعمال نمی‌باشد. لیکن استعمال کلمه کبیر در ماده مانع از آن نیست که صغار خارج شده از محجوریت یعنی صفاری که طبق ماده ۱۲۰۹ قانون مدنی رشد آنها در دادگاه ثابت می‌شود تابع ماده باشند زیرا اینگونه صفار هر چند بسن کبیر نرسیده اند معیناً در حکم کبیرند بنا بر این هر گاه صفاری که رشد آنها در محکمه ثابت شده معمولاً نزد دیگران کاریا خدمت کنند و در منزل آنها نیز سکونت داشته باشند مشمول ماده بوده و اقامتگاه آنها اقامتگاه مخدوم آنان خواهد بود.^۲

اینگونه صفار برای اداره اموال و حقوق مالی خود اهلیت داشته و میتوانند برای هرگز امور و اقامتگاه اختیاری باشند لذا وقتیکه دارای شرایط ماده ۱۰۰۹ گردیدند مانعی برای

۱- این ماده از ماده ۱۰۰۹ کد سیویل فرانسه اقتباس شده است (دکتر شایگان - حقوق مدنی چاپ دوم شماره ۳۶۸).

۲- رویه حقوقی فرانسه قبول دارد که ماده ۱۰۹ قانون مدنی فرانسه نسبت به صغار خارج شده از محجوریت نیز قابل اعمال است.

- Beudan. t, II, no 440 - Beudry - Lacantinerie - Haugues.
t, II, no 1002 - Aubry et Rau. t. I, no 143, note 2

اعمال آن وجود نخواهد داشت.

شخص کبیر محجوری که پیش دیگری کاریا خدمت می کند و دارای شرایط دیگرمانه نیز هست مشمول ماده نمی شود زیرا اقامتگاه چنین شخصی طبق اصل کلی اقامتگاه ولی یا قیم اوست زیرا ولی یا قیم نماینده قانونی و حافظ اموال و منافع مادی محجور است و منطقی میباشد که اقامتگاه محجور پیوسته پیش ولی یا قیم او باشد.

همچنین زن شوهر دار کبیر در هر حال اقامتگاه شوهر خود را حفظ میکند.

۲- کاریا خدمت بدیگران شغل معمولی او باشد. ماده ۱۰۰۹ در مورد کسانی که بطور تصادفی پیش دیگری کاریا خدمت میکنند و این کار شغل معمولی آنها نیست اعمال نمی شود و لازم است که کاریا خدمت بدیگری شغل معمولی شخص باشد. منظور از کلمه «معمولا» که در ماده ذکر شده است این است که مدار معشیت شخص بر اساس کاریا خدمت بدیگری استوار باشد. بنظر میرسد که منظور ماده از استعمال آن منصرف بدوام بوده و خواسته است این نوع اقامتگاه اجباری را فقط به اشخاصی تحمیل کند که کار یا خدمت بدیگری شغل همیشگی و یا لاقبل شغل اصلی آنها باشد.

جمله اشخاصی که بدیگری کاریا خدمت میکنند «نه تنها شامل میشود به کسانی که وابسته به خود مخدوم هستند و خدمات کوچک مربوط باو یا خانه او را انجام میدهند مانند نوکر - کلفت - سرایدار و غیره بلکه شامل اشخاصی نیز میشود که دارای شغل بهتری هستند مانند منشی - تحصیلدار - کتابدار - کارپرداز. خدمت این اشخاص از لحاظ زمانی اجاره شده است و بلاحفاظ کاری که دارند به کارفرمای خود بستگی دارند و در واقع باو کار میکنند و لذا در صورتیکه در منزل کارفرمای خود سکونت داشته باشند اقامتگاه آنها همان اقامتگاه کارفرما خواهد بود. ظاهراً مدت زمانی که بکارفرما خدمت میکنند مورد نظر نیست و بستگی به عرف دارد.

۳- در منزل کارفرما یا مخدوم خود سکونت داشته باشند. شخص مورد نظر باید در همان خانه ای که کارفرما یا مخدوم سکونت دارد ساکن باشد. منظور ماده از این شرط این است که شخص کاملاً به کارفرما یا مخدوم وابسته باشد.

پس خدمتکاریا آشپزی که هر روز بخانه مخدوم خود می آید تا در آنجا کار کنند دارای این نوع اقامتگاه اجباری نیست. کافی نیست که خدمتکار در خانه که ملک مخدوم است سکونت کند زیرا درست است که در خانه مخدوم سکونت دارد ولی مخدوم خودش ساکن آنجا نیست

۱- Daloz. Repertoire pratique, Domicile, no, 121 - Beudry
- Lacantenerie - Hueues, t, 11, no, 1003

و لذا شرط تحقق نیافته است مثلاً باغبانی که در باغ اربابی دور از منزل ارباب خود سکونت دارد اقامتگاه ارباب اقامتگاه او محسوب نمی‌شود.

سکونت در لوا حق خانه بمنزله سکونت در خود خانه است اگر چه لواحق و خود خانه را يك جاده از هم جدا کند.^۱ ماده مستلزم این است که شخص در اختیار کارفرما یا مخدوم قرار گرفته و بخدمتی پردازد که با سکونت ثابت و دائمی همراه باشد و لذا هر گاه زارع نصفه‌کار با مالک زمین در يك خانه سکونت داشته باشد مشمول ماده نمی‌شود زیرا نصفه‌کار زمین برای خودش کار می‌کند. همچنین است وضع برزگران که برای خودشان کار می‌کنند و سکونت آنها در منزل صاحب کشت موجب اعمال ماده نمی‌گردد.

سکونت باید بنحوی باشد که عرفاً بتوان آنها قبول کرد مثلاً چوپانی که هر شب پس از تحویل گوسفندان به صاحب آنها بخانه خود می‌رود مشمول ماده نیست حتی اگر يك شب در میان در خانه صاحب گوسفندان بخواهد زیرا به چنین امری عرفاً سکونت در يك منزل گفته نمی‌شود.

چند مسأله

۱- مخدوم باید يك شخص حقیقی باشد و کسانی که به يك شخص حقوقی کار یا خدمت می‌کنند مشمول ماده واقع نمی‌شود زیرا برای شخص حقوقی محل سکونت قابل تصور نیست.

۲- ممکن است اقامتگاهی که بموجب ماده ۱۰۰۹ بر کسی تحمیل می‌شود يك اقامتگاه اجباری باشد مانند موردیکه مخدوم مأمور دولت یا زن شوهر دار یا شخص سفیه باشد که در این صورت اقامتگاهی که بموجب ماده تحمیل میشود خود يك اقامتگاه اجباری است.

۳- هر گاه زن کبیری که خدمتکار است شوهر اختیار کند چون اقامتگاه ناشی از ماده ۱۰۰۵ در هر حال بر اقامتگاه ماده ۱۰۰۹ رجحان دارد زیرا بطور کلی ماده ۱۰۰۵ بر سایر مواد مربوط به اقامتگاه اجباری حکومت دارد اقامتگاه چنین زنی بصرف ازدواج اقامتگاه شوهر است و ماده ۱۰۰۹ در مورد او غیر قابل اعمال است.

۴- هر گاه شخص کبیری که پیش دیگری کار یا خدمت میکند و مشمول ماده ۱۰۰۹ میباشد مجبور گردد و برای او تعیین قیم شود از تاریخ حجر اقامتگاه او اقامتگاه قیم است و

۱- Planiol - Ripert t, 11, no, 156 B

اعمال ماده ۱۰۰۹ در مورد او بدلیل حجر منتهی است.

۵- مقررات ماده ۱۰۰۹ امری است. کسی که مشغول ماده است بهیچوجه نمیتواند دارای اقامتگاه اختیاری باشد. لیکن چون اقامتگاههای خاص بطور کلی با سایر اقامتگاهها مانعاً الحجمع نیستند و مضمولین ماده ۱۰۰۹ اصولاً اشخاص کبیر بوده و برای عقد قرارداد اهلیت دارند لذا میتوانند برای خود یک یا چند اقامتگاه انتخابی مطابق ماده ۱۰۱۰ قانون مدنی داشته باشند.

تغییر و خاتمه اقامتگاه اجباری ماده ۱۰۰۹

اقامتگاه اجباری ماده ۱۰۰۹ در موارد زیر تغییر یا خاتمه پیدا می کند:

۱- در صورتیکه خدمت یا کار شخص مشمول ماده پیش کارفرما یا مخدوم اولی ادامه پیدا نکند در این صورت هر گاه پیش کارفرما و مخدوم دیگری شروع بکار نماید و در منزل او نیز سکونت اختیار کند اقامتگاه قبلی شخص مورد نظر تغییر می کند و اقامتگاه کارفرما یا مخدوم جدید جایگزین آن میشود. هر گاه پیش کارفرما و مخدوم جدید سکونت اختیار نکند در این صورت چون شرایط اعمال ماده در مورد او جمع نیست وی اقامتگاه اجباری خود را از دست میدهد بدون آنکه اقامتگاه اجباری دیگری بدست آورده باشد و برای اینکه شخص مورد نظر بدون اقامتگاه نباشد اقامتگاه قبلی او اقامتگاه وی تلقی خواهد شد منتهی چون نمیتوان بدلیل جمع نبودن شرایط اقامتگاه مذکور را اقامتگاه اجباری محسوب کرد لذا اقامتگاه اجباری وی تلقی خواهد گردید.

۲- در صورتیکه شخص مشمول ماده به کار یا خدمت پیش کارفرما یا مخدوم خود ادامه بدهد لیکن از ادامه سکونت در منزل وی خودداری نماید و برای خود منزل علیحده ای اختیار کند در این صورت چون یکی از شرایط لازم از بین رفته است ماده ۱۰۰۹ در مورد او غیر قابل اعمال میگردد و وی میتواند دارای یک اقامتگاه اختیاری باشد. مادام که به تعیین چنین اقامتگاهی اقدام نکرده است برای جلوگیری از اینکه وی بدون اقامتگاه نماند مورد بالا اقامتگاه اجباری قبلی اقامتگاه اختیاری وی تلقی خواهد شد. مگر اینکه در موارد فوق الذکر طبق ماده ۱۰۰۴ قانون مدنی اقامتگاهی برای خود اختیار کرده باشد.

ایراد ماده ۱۰۰۹ قانون مدنی

در موردی که اقامتگاه مخدوم با محل سکونت او یکی نباشد یعنی هر گاه مخدوم در

۱- طبق رویه حقوقی فرانسه ماده ۱۰۹ کد سیویل فرانسه که مربوط با اقامتگاه اجباری کسان است که بیش دیگران کار یا خدمت می کنند بطور کلی در مورد اشخاصی که اقامتگاه اجباری دیگری دارند قابل اعمال نیست.

Daloz. repertoire pratique, domicile, no: 120

محلّی غیر از اقامتگاه خود خانه‌ای برای سکونت دارد اقامتگاه خدمتکارانی که منحصرأ مربوط به محل سکونت هستند و در همانجا سکونت دارند کجا خواهد بود؟

ظاهراً ماده ۱۰۰۹ باینگونه خدمتکاران نیز همان اقامتگاهی را میدهد که مخدوم دارد و در این صورت ممکن است اقامتگاه آنها در محلّی باشد که هرگز آنرا ندیده‌اند. ممکن است گفته شود این امر شبیه موردیست که در آن اقامتگاه شوهر با محل سکونت زن در یک محل قرار ندارد که نتیجتاً اقامتگاه زن شوهر دار در محلّی واقع میشود که شاید هرگز با آنجا نرفته است. همچنین است در مورد محجور هر گاه اقامتگاه ولی یا قیم با محل سکونت محجور یکی نباشد.

باید توجه داشت که ولی یا قیم نماینده قانونی و حافظ منافع و اموال محجور است و از این لحاظ قانون کاملاً از مولی علیه حمایت میکند و در واقع لازم است که برای تسهیل امکان اجرای وظایفی که ولی یا قیم نسبت به مولی علیه خود برعهده دارد مرکز اصلی امور و در نتیجه اقامتگاه وی و محجور واقع شده در یک محل تلقی گردد.

اقامتگاه زن شوهر دار بطوریکه دیدیم مبتنی بر اصل سلطه شوهری است بملاوه در مواردی قانون بزن شوهر دار اجازه داده است که از قید اقامتگاه اجباری شوهر آزاد بوده و دارای اقامتگاه علیحده از اقامتگاه شوهر باشد.

در صورتیکه اولاً قانون برای کارفرما یا مخدوم نسبت به کسانی که پیش آنها کار یا خدمت میکنند اصولاً وظایفی از قبیل نمایندگی قانونی و حفظ منافع و غیره مقرر نمینماید. ثانیاً به صرف اینکه کسی بطور معمولی پیش دیگری کار یا خدمت کند و در منزل وی نیز سکونت داشته باشد اقامتگاه اجباری مربوط بماده ۱۰۰۹ باو تحمیل میشود و این وضع ناشی از هیچگونه رابطه حقوقی خاصی از قبیل روابطی که بین مولی علیه و ولی یا قیم وزن و شوهر وجود دارد نیست. ثالثاً بطوریکه دیدیم اقامتگاه اجباری ماده ۱۰۰۹ مبتنی بر مرکز امور اشخاصی است که پیش دیگری کار یا خدمت میکنند حال اگر در این مورد با آنها همان اقامتگاهی را بدهیم که مخدوم در غیر محل سکونت خود دارد اصل بدو افتاده اند زیرا امر کرمهم امور این اشخاص در محلّی که در آن کار می کنند و سکونت دارند قرار دارد نه در محلّی که اقامتگاه مخدوم واقع شده است.^۱

در صورتیکه گفته شود نظر قانونگذار در تأسیس این اقامتگاه بر اشتراك محل سکونت خادم و مخدوم بوده است نه مرکز مهم امور، باز اشکال بصورت دیگری ظاهر میگردد زیرا صحیح بنظر نمیرسد که صرفاً بدین لحاظ اقامتگاه کسی را که بد دیگری کار یا خدمت

۱ - Planiol, Ripert t, 11, no, 156

می‌کند در محلی قرار دهیم که هر گز بدان دسترسی نداشته است. ممکن است گفته شود که اقامتگاه اشخاص مورد نظر در هر حال در همان محلی قرار دارد که در آن کار می‌کنند و سکونت دارند اعم از اینکه اقامتگاه مخدوم و کارفرما در همانجا واقع باشد یا نباشد. این امر کلاً قابل ایراد است زیرا مشکل بنظر می‌رسد که با اعمال ماده ۱۰۰۹، محلی را که اقامتگاه مخدوم نیست بعنوان اقامتگاه اجباری بر خدومه تحمیل کنیم.

راه حل دیگری پیش بینی شده است و آن اینکه برای اعمال ماده ۱۰۰۹ علاوه بر سه شرط مورد ذکر شرط دیگری هم قائل شویم: محلی که شخص خادم در آن ساکن است علاوه بر محل سکونت، اقامتگاه مخدوم نیز باشد.^۱

این راه حل نیز خالی از ایراد نیست زیرا با پذیرفتن آن لازم می‌آید که اشخاصی را که بدیگران کار یا خدمت می‌کنند بدو دسته تقسیم کنیم: ۱- اشخاصی که اقامتگاه و محل سکونت کارفرما و مخدوم آنها در یک محل قرار دارد. ۲- اشخاصی که اقامتگاه و محل سکونت کارفرما و مخدوم آنها در یک محل قرار ندارد. و ماده ۱۰۰۹ را فقط نسبت به اشخاص دسته اول قابل اعمال بدانیم. و حال آنکه ظاهر عبارت ماده چنین تفکیکی را شامل نمیشود و استنباط چنین شرطی از آن مشکل بنظر می‌رسد. بنابراین ماده در هر حال قابل اعمال است و هر شخص کبیری که معمولاً بدیگری کار یا خدمت میکند و با او در یک منزل سکونت دارد اقامتگاه کارفرما یا مخدوم اقامتگاه اوست اعم از اینکه اقامتگاه و محل سکونت کارفرما یا مخدوم در محل واحدی واقع شده یا نشده باشد.

ایراد کلی ماده ۱۰۰۹

بطور کلی تعیین اقامتگاه اجباری برای کسانی که شغل آنها کار یا خدمت بدیگری است ایجاد نوعی وابستگی برای اینگونه اشخاص نسبت به کارفرما و مخدوم است که قانون بلحاظ شغل آنها برقرار کرده است. ایرادیکه به این اقامتگاه اجباری وارد می‌باشد نسبت به سایر اقامتگاههای اجباری کمتر وارد است، زیرا وجود آنها را بهر حال میشود قابل توجیه دانست. اقامتگاه سفاروسایر محجورین بلحاظ عدم تکامل یا نقص شخصیت آنها و اینکه برای اداره اموال و حقوق مالی خود اهلیت ندارند بوجود آمده، اقامتگاه زنان شوهر دار بعلت وجود سلطه شوهری دایر شده است.

اقامتگاه اجباری مستخدمین دولت و نظامیان بلحاظ اهمیتی است که مشاغل دولتی و نظامی دارد و میشود گفت با تعیین این محل بعنوان مرکز صلاحیت از دور شدن آنها از محل

۱- Daloz. Repertoire pratique. Domicile, no. 119.

شغل بعلت احضارشدن بحوزه صلاحیت داد گاههای دیگر که مانع انجام وظیفه برای آنها خواهد بود جلوگیری بعمل میآید. بعلاوه اینگونه مشاغل دارای ثبات ودوام اند و اصولاً کمتر دستخوش تغییر واقع میگرددند و یا لاقلاً تغییر آنها بر اساس اصول و مقرراتی صورت میگیرد، بطوریکه ماده ۱۰۰۷ قانون مدنی هم محل مأموریت ثابت و ماده ۱۰۰۸ محل ساخلو را اقامتگاه مأموران دولت و نظامیان تعیین کرده است.

لیکن اقامتگاه اجباری ماده ۱۰۰۹ بر اساس شغل آزاد یعنی يك عنصر اتفاقی پایه - گذاری شده است. مشاغل مربوط به کسانی که پیش دیگری کاریا خدمت می کنند دارای ثبات ودوام کافی نمیتواند باشد. تمایلات شخصی و امور تصادفی روزمره در تغییرات آن و در نتیجه در تغییر اقامتگاه نقش نسبتاً عمده ای بازی می کند. با اعمال ماده ۱۰۰۹ برای تغییر اقامتگاه خدمه گاهی حتی لزوم ندارد که محل شغل آنها تغییر پیدا کند و تغییر کارفرما یا مخدوم کافی است که تغییر اقامتگاه صورت بگیرد حتی اگر چه بین منزل کارفرما یا مخدوم اولی و کارفرما و مخدوم بعدی يك دیوار فاصله باشد. زیرا در این مورد کافی است که اقامتگاه کارفرما و مخدوم در همان محل سکونت او واقع نباشد و در نتیجه اقامتگاه خدمه بخودی خود از محلی بمحل دوردست دیگری منتقل شود.

این نوع اقامتگاه اجباری از حقوق قدیم سرچشمه میگیرد و اساس آن مربوط به وابستگی های موجود در رژیم فئودالینه و اتحادیه های صنفی آن زمان است که در برخی قانون گزارها از جمله قانون گزاری فرانسه بعنوان اثری از قرون باقی ماند و قانون - گزارها آنرا در قانون ایران منعکس کرده است.

بطور کلی اقامتگاه اجباری ماده ۱۰۰۹ قانون مدنی ایران با مفاهیم جدید آزادی و اصول برابری افراد سازگار نیست بطوریکه قوانین برخی از کشورها از جمله قانون مدنی ایتالیا و سویس و آلمان چنین اقامتگاهی را قبول ندارد و اقامتگاه این قبیل اشخاص را بر اساس اصول کلی دایر نموده و برای آنها قائل به يك اقامتگاه اختیاری است.

طبیعی و منطقی خواهد بود که در حقوق ایران نیز اقامتگاه اشخاصی که بدیگری کار یا خدمت میکنند بر اساس مرکز مهم امور تعیین شود و با استفاده از اصل کلی ماده ۱۰۰۲ قانون مدنی اقامتگاه آنها تعیین گردد. و چون غالباً تنها ممرزندگی این اشخاص درآمد شغل آنهاست لذا محل اشتغال یعنی تنها مرکز مأموریتی که دارند اقامتگاه آنها خواهد بود. در این صورت تغییرات بعدی کارفرما و مخدوم نیز اشکالاتی را که از اعمال ماده ۱۰۰۹

۱- Zumbach. Droit civit comparé. P. 93.

۲- ماده ۱۰۹ کدسیویل فرانسه

ایجاد می‌شود در بر نخواهد داشت زیرا در صورتیکه این تغییر با تغییر محل شغل همراه نباشد اثری در اقامتگاه این اشخاص ندارد و اگر تغییر کارفرما و مخدوم همراه با تغییر محل شغل و محل سکونت باشد در این صورت ماده ۱۰۴ قانون مدنی حاکم بر مورد بوده و رفع اشکال خواهد نمود.

حقوق تطبیقی

اقامتگاه اجباری مربوط به خدمتکاران و کسانی که پیش‌دیگران کار می‌کنند مورد قبول غالب قانونگذارها واقع نشده است. برخی نیز این اقامتگاه را فقط نسبت به یکی از آندو یعنی خدمتکاران یا کسانی که پیش‌دیگری کار می‌کنند قبول دارند. در حقوق فرانسه طبق ماده ۱۰۹ کدسیویل برای اشخاص کبیری که پیش‌دیگران کار یا خدمت می‌کنند یک اقامتگاه اجباری پیش‌بینی شده است و آن اقامتگاه کارفرما یا مخدوم آنهاست. خدمت باید معمولی بوده و محل سکونت شخص با کارفرما و مخدوم مشترك باشد. خدمت تصادفی یا متناوب همچنین جدا بودن محل سکونت موجب عدم اعمال ماده است.

طبق رویه حقوقی فرانسه صغاری که از محجوریت خارج میشوند در صورت حائز بودن شرایطی که در ماده ذکر شده است در دایره شمول آن قرار می‌گیرند. زنان شوهر دار هر چند دارای شرایط ماده باشند اقامتگاهی را که باحاط ازدواج به آنها تحمیل شده است حفظ میکنند و ماده ۱۰۹ در مورد آنها اعمال نمی‌شود.

کدسیویل بر تقال اولاً امکان تحمیل این نوع اقامتگاه اجباری را به صغاری که از محجوریت خارج شده‌اند پیش‌بینی کرده است ثانیاً جمع این اقامتگاه اجباری را با سایر اقامتگاههای اجباری صریحاً منع کرده است.

ماده ۵۰ کدسیویل بر تقال مقرر میدارد: اقامتگاه اشخاص کبیر و صغار خارج شده از تحت ولایت و قیمومت که معمولاً بدیگران کار یا خدمت می‌کنند اقامتگاه کارفرما یا مخدوم آنهاست هر گاه نزد کارفرما یا مخدوم خود سکونت داشته باشند اعمال این ماده بمقررات دو ماده قبل لطمه‌ای وارد نخواهد کرد. مواد ۴۸ و ۴۹ کدسیویل بر تقال به اشخاص کبیر تحت قیمومیت اقامتگاه قیم و بزین شوهر دار اقامتگاه شوهر را تحمیل میکنند. بطوریکه ملاحظه میشود شرایط ماده ۵۰ کدسیویل بر تقال عین شرایط ماده ۱۰۹ کدسیویل فرانسه و ماده ۱۰۰۹ قانون مدنی ایران است.

کدسیویل هلند (ماده ۷۰) این اقامتگاه را فقط در مورد کسانی که کار می‌کنند قبول دارد و خدمتکاران را مشمول آن نمیداند بعلاوه معمولی بودن کار را شرط تحمیل اقامتگاه نمی‌شمارد.

۱- Beudry - Lacantinerie -- Houques. t, 11, no, 1002.

کدسیویل هلند مانند کدسیویل پرتقال صریحاً مقرر میدارد که زن شوهر دار و صنار و اشخاصی که تحت قیمومت هستند مشمول ماده ۷۰ واقع نمی شوند.
برعکس کدهنلد کدسیویل شیلی اقامتگاه اجباری خدمه را فقط در مورد خدمتکاران قبول دارد.

قانون گزاری ایتالیا و سویس چنین اقامتگاهی را قبول نکرده است طبق این قانون گزاریها خدمتکاران و کسانیکه پیش دیگری کار میکنند اگرچه با مخدوم یا کارفرمای خود در یک محل سکونت داشته باشند اقامتگاه مخدوم و کارفرما بآنها تحمیل نمی شود.
در حقوق انگلستان در مواردی به خدمتکاران اقامتگاه مخدوم تحمیل می شود، ولی در همه موارد این امر مورد عمل قرار نمی گیرد و تعیین این اقامتگاه اجباری به اوضاع و احوال بستگی دارد.^۱

در حقوق آلمان نسبت به اقامتگاه اجباری خدمتکاران و کسانیکه پیش دیگری کار میکنند مقرراتی وجود ندارد^۲ و لذا این اشخاص نیز دارای يك اقامتگاه اختیاری هستند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱- Zumbach. Droit civil comparé. P. 90.

۲- Arminjan. t. i no 123. t. 11. no. 493.